

Možnosti poradenské a terapeutické práce v ústavech pro děti a mládež.

PSYCHOTERAPIE A PORADENSTVÍ V PRAXI

---

1. SEZENÍ

- **Lukáš (16 let, I.roč), úvodní setkání, několik dní po příchodu**
- **Strategém:** Zjistit, zda byl už u psychologa a co si pamatuje jako příjemné a co jako nepříjemné. Aktualizovat s ním, co je ve středisku možné (pravidla), zjistit, jak pobyt prožívá. Ujistit, jak se stalo, že je tady, co tady chce a formulovat kontrakt. Uzavřít nácvikem **reflektování**.
- **Průběh:** „*Stojí to tu za prd, chybí mi kluci*“. Nachází i drobky příjemného (fyzika a čeština, fotbal s malými kluky). S psychologem se už setkal, „*je to takový divný*“, ale dnes je to se mnou už lepší, „*trochu se už známe*“. Neví, co tu chce. Je tu, protože nešel do školy. **Konkretizují**, v pátek šel s klukama do hospody, hráli karty, když se v neděli snažil zfalšovat omluvenku, tak mu to nešlo a věděl, že se provalí a ze strachu nešel do školy ani v pondělí, ani v úterý. Pak ze školy volali, doma bylo dusno: „*máma nadává, táta nemluví*“. Je mu to líto, (prožívá, pláče). V pondělí jej rodiče odvezli do střediska a řekli mu, že tu zůstane (zůstává mu nasranost na tátu). **Explorace** - co ještě tátu nasere – ukradl mu auto (pousmání nad tím, co vyvedl, a poté lítost) a kradl doma z peněženky peníze (lítost) – přijímá ode mne kapesník. Jak dlouho už je to s tátou blbý (dva roky – začalo to tak, že jsem začal kouřit a to tátu naštválo). **Formulování kontraktu:** nabídka využít pobyt ke změně vztahu s tátou – zdráhavě přijímá; úvodní kontrakt: ***Aby si táta se mnou povídal***. K reflektování má odpor, nechce tak jej nenutím.
- **Co dál:** Schopen znovuprožívání, neustojí zatím verbalizaci prožitých významů ve vztahu.

STŘEDISKO VÝCHOVNÉ PÉČE

- Vícesložkové školské zařízení: ambulance, internát (2-3 měsíce) / stacionář
- Dobrovolnost pobytu (rozdíl od Diagnostického a Výchovného ústavu)
- Terapeuticko-pedagogický tým (psycholog, etoped, sociální pracovník, učitelé, vychovatelé)
- Klientela: do 18 let, převážně tzv. poruchy chování; důležitost vývojového aspektu
- Režim internátu – vzdělávací a výchovný proces doprovázený terapeutickými aspekty (komunita, skupinová terapie, sociální učení, protidrogová prevence, etopedická poradna, individuální a rodinná terapie)

JAKÉ JSOU VAŠE OTÁZKY?

Začátek

Rodinná terapie

Specifika práce s dětmi a dospívajícími

Hranice , výchovné postupy

Škola a vrstevnická skupina

Tvorba zakázky – jaká témata mají prioritu?

Psychoterapeutická změna

Techniky a jejich použití v pst procesu s dětmi a dospívajícími

Institucionální kontext jeho vliv

JAKÉ JSOU VAŠE OTÁZKY?

Začátek

- ✘ Jak to všechno u Lukáče začalo? Kdy to bylo poprvé, kdy do školy nešel a co ho k tomu vedlo a kdy se mu zhoršil vztah s rodiči?
- ✘ kdy začaly být s Lukášem problémy (záškoláctví, automaty, krádeže), jak dlouho problémy trvaly předtím, než byl Lukáš umístěn internátu.
- ✘ Co přesně Lukáše do střediska přivádí?

JAKÉ JSOU VAŠE OTÁZKY?

Rodinná terapie

- ✘ Zaujímalo by ma čo prispelo k rozhodnutia návrhu rodinnej terapie pre Lukáša, kde by ste prípadne potenciálne videli úskalia terapie Lukáša v rámci rodinnej terapie? Jak se terapeut/poradce vypořádá s rolí, která stojí "mezi" dítětem a jeho rodiči? Jistě ve skutečnosti v takové roli a priori není; nicméně ve chvíli, kdy se terapeut zvlášť setkává a domlouvá s dítětem a zvlášť s rodiči, je zde možná větší šance vzniku pnutí, kdy jedna strana může nabýt dojmu, že se terapeut s druhou stranou "spolčuje". K tomu odkazují.
- ✘ Ráda bych se dozvěděla více o vztahu mezi Lukášem a matkou. V kazuistice je psáno, že často byla prostředníkem mezi otcem a Lukášem. Zajímalo by mě, zdali se tedy Lukáš matce svěřoval, mluvil s ní, neboť matka zmiňuje nedostatek komunikace. Závěrečná sezení již probíhala bez matky, proto bych se ráda dozvěděla, jestli došlo ke zlepšení komunikace v rodině.

JAKÉ JSOU VAŠE OTÁZKY?

Rodinná terapie

- ✘ Z textu jsem pochopil, že role matky byla jednotící a zprostředkovávající kontakt mezi Lukášem a jeho otcem. Chvíli jsem měl při čtení pocit, že tuto roli nahradil terapeut. A pokud ano, jakou novou roli by matka v příběhu rodiny hrála po zdárném skončení terapie? Jak v takovém složitějším systému jako je rodinná terapie funguje přenos/protipřenos? Vzniká v terapeutovi přenos ke každému členu rodiny zvlášť, nebo se lze vztahovat ke všem dohromady jako k jednomu systému a vzniká tedy takový jeden sdílený přenos vůči celé rodině dohromady?
- ✘ Po přečtení kazuistiky mě napadlo, že při řešení složitých situací se chová syn podobně jako otec. "Nemluví." Přišlo mi, že s Vámi mluvil poměrně otevřeně. Oba ale spolu nemluví a žijí ve strachu, jak se ten druhý bude chovat. Reflektoval někdy otec tuto skutečnost (nebo byl s tímto faktem někdy konfrontován)? Pochopil jsem to tak, že se rodiče postupně učili rozšiřovat "hranice" a "popouštět uzdu", aby syn pravidla přijal a naučil se je respektovat. To se podevedlo. Napadá mě, nakolik se učili v terapii spolu komunikovat? Pokud ano, jak to probíhalo? Pokud ne, jaká byla strategie pro přiblížení otce a syna? Nebo by to byl riskantní či nevhodný postup?

JAKÉ JSOU VAŠE OTÁZKY?

Specifika práce s dětmi a dospívajícími

- ✘ Jak se díváte na dítě/dospívajícího a jeho zodpovědnost za vlastní život v porovnání s běžnými dospělými klienty? Stává se někdy, že vzhledem k ochraně zájmů dítěte/dospívajícího, je třeba klást větší důraz na to, aby rodiče za svého potomka brali zodpovědnost (ač by to vlastně mohlo jít proti principu klienta - rodiče - respektovat, ač nesouhlasíme)?
- ✘ Je znatelně poznat fakt, že klient v této situaci není nikterak silně motivován pro práci (zdráhavé přijetí zakázky formulované samotným terapeutem, nic moc reflektování, mlčení atd.). Jak je s tímto možné pracovat, pokud vůbec?
- ✘ Zdá se mi, že pro tento typ práce (psychoterapie) je vhodnější pracovat se systémem, rodinou. Je tomu i tak v praxi? Dá se terapie "zvládnout" pouze individuálně s daným dítětem/dospívajícím? Nebo jsem vedle a rodinná terapie je specifikum této kazuistiky?

JAKÉ JSOU VAŠE OTÁZKY?

Hranice , výchovné postupy

- ✘ Zaujalo mne, jak se linie vede okolo plnění povinností synem. Zajímalo by mne, jak své "povinnosti" plní táta a máma vůči synovi. Zajímají se o něj? Baví se s ním? Napadá mne, jestli to téma kontroly/povinností s nějakým deficitem ve vztahové oblasti není nějak spojené. Mám fantazie, že rodiče při výchově spíše používali mocenský způsob výchovy. Ostatně i v tom pokračují na konci kazuistiky - Lukáš se spokojeně nechá kontrolovat a kontrolující táta je spokojený. Co nějaký pokus o učení se schopnosti dohodnout se při vzájemném respektu hranic? Je to brzo? Je třeba aby vývojově ten systém prošel stádiem kontroly? Nešlo by zkusit motivovat je k vzájemnému respektu a spolupráci?
- ✘ Při čtení jsme si uvědomila, že mě dost trápí i pití alkoholu u Lukáše. Neměl jste vy nebo rodiče tendenci se tímto tématem v rámci terapie zabývat?

JAKÉ JSOU VAŠE OTÁZKY?

Hranice , výchovné postupy

- ✘ Jde v rámci výchovy určovat hranice bez trestů?
- ✘ Jak se vyrovnávat s neplněním dohodnutých úkolů a opětovnému překračování zákazů?
- ✘ Jak děti ochránit před závislostmi?
- ✘ Pracuje psycholog s tím, co by dítě MĚLO dělat – např. chodit do školy, nemít absence, nebrat drogy apod.? Je úkolem psychologa např. vyzdvihovat důležitost školy?

JAKÉ JSOU VAŠE OTÁZKY?

Škola a vrstevnická skupina

- ✘ Byl v rámci programu řešen Lukášův strach spojený se školou a pokud ano, jak? Všimla jsem si totiž, že je alespoň dvakrát zmíněn v souvislosti se záškoláctvím, které bylo jedním z důvodů umístění Lukáše do Střediska výchovné péče.
- ✘ *Lukáš už na prvním setkání popsal výuku fyziky a češtiny jako pozitivní, tedy mě napadá, nakolik jeho záškoláctví souviselo se školou jako takovou a nakolik s vrstevnickou skupinou. I později byla parte téma, na které se chtěl psycholog ptát. Jaká tedy byla role vrstevnické skupiny na Lukášovo chování?*
- ✘ Jak přistupovat co by terapeut nebo rodič k dítěti, které schválně nechodí do školy? Jak jej přimět, aby zase do školy chtěl chodit?
- ✘ Co je častým důvodem, proč děti přestávají chodit do školy?

JAKÉ JSOU VAŠE OTÁZKY?

Tvorba zakázky – jaká témata mají prioritu?

- ✘ Z textu jsem pochopil, že terapeut v případě Lukáše a jeho rodičů pracoval přes vztahy v rodině hodně s tematikou svobody a kontroly. Velká pozornost byla kladena na kompromis mezi všemi stranami: Lukáš, aby se naučil nějaké bazální zodpovědnosti a naučil se odmítat nabídky kolegů; otec, aby toleroval Lukášovy příležitostné přešlapy a pracoval na rovnocennějším vztahu, nikoli jen: autorita <--> poslušnost. Dalším tématem, které se mi zdá, že prosakuje, je důvěra mezi všemi členy rodiny. Jaká další témata považujete za stěžejní v průběhu terapie, a na co se zaměřit primárně, když je témat více jako v tomto případě? „Podle jakého klíče prioritizovat témata v terapii?“ by asi zněla ta má otázka.
- ✘ Lukášova matka se účastnila jen několika sezení rodinné terapie. Dá se to chápat tak, že její zakázkou bylo zlepšení vztahu mezi Lukášem a otcem a sama vlastní zakázku neměla?

JAKÉ JSOU VAŠE OTÁZKY?

Tvorba zakázky – jaká témata mají prioritu?

- ✘ Z kazuistiky jsem pochopil, že se v terapii pracovalo převážně tedy na vztahu otce se synem, na otázkách výchovy syna a správném nastavení hranic, kázeňských prostředků. Víc „psychologické“ změny potom vnímám na úrovni proměny (vývoje)vztahu otce a syna, což bylo pro úspěch terapie asi klíčové a šlo ruku v ruce i s více praktickými aspekty nastavení té výchovy a respektování hranic ze strany Lukáše. Zajímalo by mne, zda jste někdy v terapii probírali víc i vzájemný vztah rodičů? V té kazuistice jsou občas náznaky, že například mamka Lukáše by chtěla s rodinou trávit více času, že jí vadí to, že je manžel málo doma. Nebo je zmíněné také to, že v problematických situacích je otec naštvaný, mamka je smutná a Lukáš se zavírá v pokoji. V tom je určitě otázka vztahu manželů obsažená, ale vždy to je na úrovni celé té rodiny nebo problémů s Lukášem. Řešili jste někdy i nějaké téma týkající se čistě těch rodičů a jejich fungování? I kdyby to třeba mohlo být důležité a pro ten nastavený kontrakt užitečné, byl by na to v té terapii vůbec prostor? Víím, že toto téma nebylo úplně součástí kontraktu a výsledek spolupráce byl velmi pozitivní. Možná to tedy nebylo vůbec třeba nějak více otevírat...
- ✘ Co je nejčastější zakázkou ze strany dětí a mládeže? Jsou časté rozpory mezi tím, co by chtělo dítě a co by chtěli rodiče nebo co považuje za vhodné a potřebné terapeut?

JAKÉ JSOU VAŠE OTÁZKY?

Psychoterapeutická změna

- ✘ Změna mi přijde na tak krátkou dobu poměrně razantní, bývá to časté? Jak se na ní dle Vás podílí skupinová terapie? Podařilo se změny udržet i po skončení?
- ✘ Jaké okolnosti ovlivňují správné načasování intervalů mezi jednotlivými setkáními? (v kazuistice mne překvapily poměrně veliké odstupy jednotlivých setkání)

JAKÉ JSOU VAŠE OTÁZKY?

Techniky a jejich použití v pst procesu s dětmi a dospívajícími

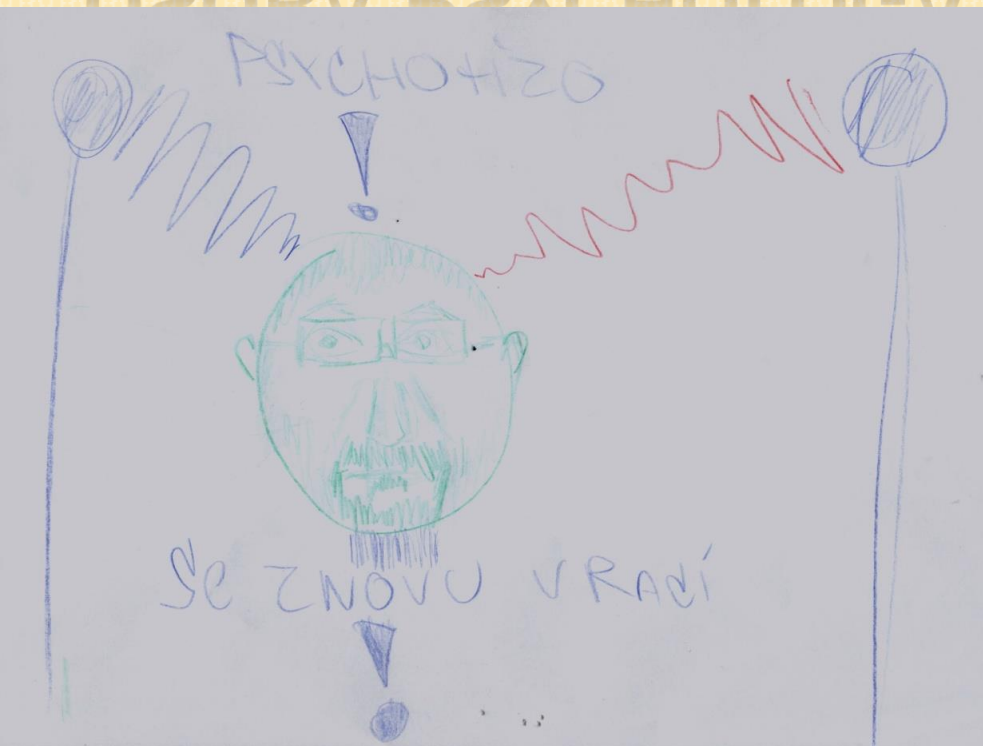
- ✘ Jak reagovat, když dítě nedokáže/nechce verbalizovat?
Přikládáte verbalizaci velký význam, je naše myšlení lingvistické nebo obrázek či tělesný projev dokáže suplovat slovo?
- ✘ *Lukáš se dostal do internátního zařízení, zjevně kvůli absencím. Byly tyto absence jediným důvodem k pobytu nebo je potřeba více, aby nestačila čistě ambulanti intervence?*
- ✘ Dále by mne zajímaly další techniky, které by se daly použít pro přesměrování pozornosti z emocí na tělo, jako jste použil techniku "proražení zdi", když Lukáš nechtěl své pocity verbalizovat, případně, zda jste je při sezeních s Lukášem použil (např v sezeních, která nejsou popsána).
- ✘ Jak pracovat s klientem, který není schopný komunikovat skrze tělo?

JAKÉ JSOU VAŠE OTÁZKY?

Institucionální kontext jeho vliv

- ✘ Dále bych se chtěla zeptat, jaký je váš názor na vhodnost umístění takovýchto klientů do Střediska výchovné péče - zda pobyt zde je opravdu přínosem a zda to konkrétně v tomto případě nešlo řešit pouze ambulantně?
- ✘ Jaký je hlavní účel internátního pobytu? V čem může dětem při školních nebo výchovných problémech pobyt pomoci?

OSOBA PSYCHOLOGA

VŠÍMAVOST

- Všímavost je dovednost. Jde o pasivní schopnost neselektivně zaznamenat tělesné a psychické jevy: (1) tělesné jevy, (2) pocity, (3) stavy mysli, (4) jevy mysli (předměty vědomí)
- Dvě nejpoužívanější procesuální definice všímavosti v klinickém kontextu jsou:
  - „z okamžiku na okamžik jdoucí nehodnotící uvědomění“ (Kabat Zinn, 1990, 2006) a
  - „přijímající uvědomění přítomného prožívání“ (Germer, et al., 2005).

INTEGRACE V SATITERAPII

Na osobu zaměřený přístup Carla Rogerse

ACTING-OUT

**Psychodrama
(J. L. Moreno)**

**Tovil
(Etnopsychologický výzkum
léčebných šamanských technik
na Srí Lance - B. Vogt)**

ACTING-IN

**Focusing
(E. T. Gendlin)**

**Meditace všímavosti a vhledu
(satipatthána - vipassaná)**

Principy abhidhammy

SATITERAPEUTICKÉ POSTUPY (FRÝBA, 1993)

- Průzkum psychotopu
- Kotvení ve skutečnosti
- Komentování
- Konkretizace
- Reflektování

2. SEZENÍ (PO DVOU TÝDNECH)

- **Strategém:** reflektování mezidobí, konkretizace problémů s tátou, nabídka rodinné terapie;
- **Průběh:** Je mu zde blbě, chtěl by domů, je nemluvný, zahlcený prožíváním (označí jako divný pocit). **Práce s divným pocitem:** vnímá jej v rukou, po chvíli spočívání a zájmu o divný pocit zaznamená potřebu pustit prožitek smutku ven. Nechce více verbalizovat o čem smutek je. Nabízím Lukášovi vyjádření a vypuštění pocitu přes tělo, tlakem proti zdi, „*Pojď, zkusím zbourat zed*“. Práce s pozicemi těla a změnami prožívání – nabízím možnosti a zkusíme, jak prožívání uvolnit. Když se dostaneme k lehu na zádech, tělo už je v klidu (divný pocit, který byl dříve v celém těle, zmizel a zůstává jen napětí v hlavě, významu zatím nerozumí, ale cítí úlevu – více viz. **Cornell, 2015**). Postupně se vracíme do původní polohy, tělo zůstává v klidu a napětí dál vnímá v hlavě. Při **reflektování** procesu se znovu objeví divný pocit. O domově se mu nechce mluvit. Reflektuji já, jak si společný proces pamatuji a nechávám si sdílené Lukášem potvrdit odkýváním (příště u podobné situace testovat skutečnost záměrným posunutím významu a čekat, zda mne klient zastaví nebo dál bude odkývávat).
- **Co dál:** na závěr mu nabízím, aby zkusil smutek vyjádřit na papír a ptám se jej, co by říkal na setkání s rodiči. Zatím neví, ještě se jej na to tento týden ještě optám - později Lukáš potvrzuje zájem o společné setkání s rodiči

3. SEZENÍ (PO TŘECH TÝDNECH)

- **Strategém:** jak se prožívá; tematizovat osobu táty a setkání s rodinnou;
- **Průběh:** „*Je to zde dobrý, už to tu znám, jsem teď větší srandista než venku.*“ **Co tu dál chce?** Užít si to tady, aby to bylo jak doted'. Co bude až odejde? „*To bude blbý – táta.*“ Reflektování mezidobí: jak odešel z domu (táta odmítl zakončit můj pobyt v SVP) ukradl auto a odjel s kamošem (tátovi naschvál, ať vidí, co umím). **Chci začít s tátou mluvit, ale nemám na to odvalu.**
- **Konkretizace** toho, co by chtěl tátovi říci: „*Promiň, mám tě rád, už to neudělám.*“ Znovuprožívání, „*divný pláč*“ (smutno a beznaděj, opakuje nevím).
- **Trénink,** jak zkusit uvedené tátovi říci. Brání tomu pláč co se dere ven. Co s ním udělal? „*Zahnal jsem jej.*“ Pak sdělení řekne mě (pomohlo, že je to jen jako, sranda, o nic nejde). Končí s podivnou úlevou a souhlasí se setkání s rodiči. Pomalu v sobě hledá, těžko se mu označuje prožívání. S mámou může mluvit o tom, co táta neví.
- **Co dál:** setkání s rodiči nebo monodrama - nácvik setkání s tátou.

5. SEZENÍ: RODINNÁ TERAPIE (PO 2 TÝDNECH)

- **Průběh:** Setkání krátce uvedeno, vysvětleny možné cíle a důležité principy (důvěrnost, možnost kdykoli cokoli odmítnout). Zjišťuji co chtějí a co pro realizaci udělají (nikdo neví), postupem času se dohodnou, „*Chtějí, aby se zlepšily vztahy Lukášů.*“ Jsou ve vztahu s prožíváním, otec se často dostává k Lukášovým průšvihům. Ke konci si matka postěžuje, že manžel je málo doma a Lukáš, že se vrací domů opilý. Otec byl schopen říci, že má Lukáše rád a rád by od něj slyšel, zda jej má také rád (vůbec by to bylo poprvé, co by mu to syn verbálně sdělil). Lukáš je schopný svoje sympatie vůči otci říci jenom mě, když spolu sedíme sami. Máma je v komunikaci prostředníkem, nabádá manžela, aby Lukáše pochválil. Doma žijí ve strachu (otec – co zase vyvede; Lukáš – co všechno mi táta zakáže).
- **Co pro změnu udělají:** Lukáš se rozhoduje, že nebude chodit za školu, dělat průšvihy a řekne tátovi, že jej má rád. Otec – dám synovi volnost, když nebude dělat průšvihy, na něco bezpodmínečného nepřichází (nabízím mu možnost Lukáše ocenit, co mu nabízela manželka a co sám od sebe nedělá).
- **Co dál:** pracovat na tom, aby otec se synem byli se sebou schopni mluvit a nepotřebovali matku jako prostředníka; zjistit co znamená, že pro matku otec tráví v rodině málo času

6. SEZENÍ: RODINNÁ TERAPIE (PO TÝDNU)

- **Průběh:** otec s matkou vesele naladěni, těší se na Lukáše, Lukáš se těší domů. Co chtějí: Táta se vrací k minulému setkání (pomohlo mi to, mnoho jsem přemýšlel), máma: ráda bych se dozvěděla víc o Lukášově světě, jak to tu prožíval; Lukáš: chci jet domů na víkend.
- Objevuje se téma poděkování (moc si doma neděkují, i když je pro ně příjemné, když jim někdo poděkuje). Táta sdílí prožitek nebezpečí odmítnutí (když jde s kůží na trh). **Lukáš nechce pracovat** – mlčí, nereaguje. Co s tím, zabalíme to?
- **Aktualizují kontrakt:** táta (skončíme), máma (neskončíme, chci se dozvědět Lukášovi běží hlavou). Tematizují, jestli podobnou situaci znají z domů a co se v takových situacích děje. Přitakávají že znají (Lukáš si zaleze do pokoje, táta je našťvaný, máma smutná). Lukáš řekne, že mu to je jedno. Táta i já to vyřčené vztáhneme k tomu, co bude, jestli se změnil a jak chce žít doma dál. Máma mu jediná porozumí (Lukáš se těší domů a jde o jeho aktuální nastavení, a Lukáš mámě přitaká). **Tematizují nedorozumění:** táta je našťvaný (to bych stáhl zpět vše, co jsem chtěl změnit). Dusná atmosféra, komentují co prožívám a vnímám a nabízím pozitivní přínos: „*Taková je realita, je tu nedorozumění, nabízím vám další spolupráci.*“ Máma je pro, Lukášové se nebrání.
- **Co dál:** reflektovat s Lukášem jeho pobyt ve středisku a aktualizovat kontrakt po jeho odchodu z internátu;

VÝVOJOVÉ HLEDISKO

- Matka mu rozumí, ví co Lukáš potřebuje v dospívání, jaké má zdroje a co nezvládá.
- Vztah Lukáše k vlastnímu prožívání, vztah s matkou a mladším bratrem, svět jeho vlastních zájmů
- Vztah s tátou,
- Říci ne kamarádům, postavit se čelem k vlastní chybě

7. SEZENÍ: REFLEKTOVÁNÍ DG VÍKENDU, POBYTU (PO TŘECH DNECH)

- **Reflektování pobytu:** nepříjemný začátek (dva měsíce v neznámu); ptákovina s ukradnutím auta (stud); pak se to pomalu začalo měnit (dobře to utíká, je tu spousta příjemných věcí, škola, arte, fotbal); nepříjemné (stesk po domově);
- **Klíčovým je vztah s tátou:** Co se změnilo? „Mluvíme spolu, táta mne pustí, já mu neudělám naschvál a dojdu na čas.“ Co pomohlo? „Krádež a to co následovalo (odloučení od rodičů, uvědomil jsem si, že je mám moc rád) a pak rodinná psychoterapie – máma nám řekla, co máme dělat.“
- **Co chce dál:** škola bude v pohodě (studenti), učitele neznám, ale těším se. Co kdyby se ti nechtělo? „Půjdu to říci tátovi a mámě.“ Kamoši? „To bude v poho, ten, se kterým jsem utrácel na automatech (krádeže) je pryč, vím, že mě pomlouval a že není kámoš.“ Postoj k další terapii. „Nebráním se tomu, když budou rodiče chtít.“

8. SEZENÍ: PO ŠESTI TÝDNECH

- **Průběh:** Jsou spokojeni, rodiče by si přáli, aby Lukáš občas více pomohl doma, matka aby se s ním více bavila, občas má ještě strach, aby se situace nezhoršila. Otec je spokojený, když si bude syn plnit povinnosti tak jako nyní, Lukáš je rád, že jej otec pouští ven, před rodiči je nemluvný.
- **Co chtějí dál:** Lukášové jsou spokojeni, matka by si přála, aby rodina trávila více společného času u společných aktivit. Lukášové jsou ochotni pro to něco udělat (společné výlety, zajímavé pro všechny). Se setkáním spokojeni, navrhuje další setkání po šesti týdnech.
- Individuálně s Lukášem.
- *„Před rodiči je stále divné mluvit, ale doma to jde. Změnil se vztah s otcem, pouští mě, já se vrátím. I když jsem v hospodě s kluky (grázly), nic mi neřekne. Je to divný být znovu tady.“* Začal znovu hrát fotbal.
- **Co dál:** zeptat se na partu a event. propadnutí automatům.

9. SEZENÍ: PO ŠESTI TÝDNECH

- Přijíždějí značně rozrušení, posledních 14 dní otec přestává Lukášovi věřit (hrál na automatech, nešel ze strachu na písemku do školy) a dnes ráno se dozvěděl, že včera do školy nedošel vůbec. Pro Lukáše je to veliké překvapení, že to rodiče už vědí. Před rodiči Lukáš vůbec nemluví, individuálně je schopen trochu verbalizovat své prožívání (je na sebe naštvaný) a i to, co se stalo – nechal se stáhnout kluky, šli do hospody hrát fotbálek a kulečnick. Táta mu přede mnou zakázal dnešní ples (chtěl tam se svojí dívkou) asi zákaz bude akceptovat, ale rodičům není chopen nic říci.
- **Co s rodiči?** Při rozhovoru s rodiči zdůrazňuji nutnost vytvářet takové hranice, které lze dodržet (ubránit) a připomínám to, co se jim už podařilo, dodávám naději a připomínám, že jsem jim sliboval, že nějaké průšvihy určitě přijdou.

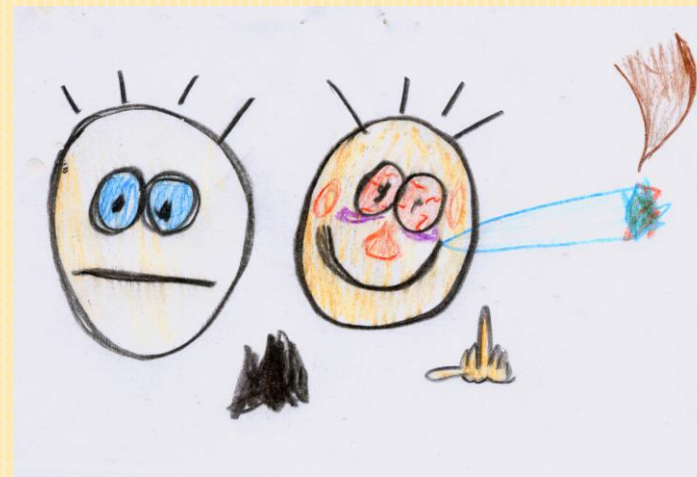
10. SEZENÍ: PO ŠESTI TÝDNECH

- Setkání po několika dlouhých telefonátech s otcem a matkou. Poslední tři týdny Lukáš pod neustálou kontrolou otce dochází do školy, při absenci visí hrozba dalšího pobytu. Přicházejí v lepší náladě.
- Hlavně se věnují rodičům, pochválení jak dobře vyvažují tlak a kontrolu a uvolňování (pustit jej ven, otec si s ním dokáže promluvit, akceptovat, že došel po velikonocích připitý a pozdě). Lukáš přichází na čas, matka se snaží mírnit otce, dávám jí podporu.
- Lukáš se těšil, že dáme řeč, je schopen pochválit oba rodiče, štve jej, že nedostává žádné **kapesné – příště tematizovat**. Není schopen verbalizovat, jak to, že absentoval. To, co změnilo jeho chování je okamžitý trest (nemohl se o víkendu hnout z domu). Škola mu nějak nevadí, ale nechá se občas stáhnout. Upozorněn na možnost dalšího pobytu v zařízení. Dohodnuto další setkání.

11. SEZENÍ: PO PĚTI TÝDNECH – JEN OTEC A SYN

- Přijíždějí s otcem, matka musela pohlídat nejmladšího syna. Otec spokojen: „Syn chodí do školy, drží se zpátky mezi vrstevníky, zvládá vyjít s měsíčním kapesným, jejich vztah je dobrý, respektují se a dokáží si promluvit.“
- Syn je spokojen: „Tím, že docházím do školy, je doma klid. Jak jsem jednou dokázal říci kamarádům NE, tak je snadné nejit za školu.“ Spokojen s kapesným a vztahem s otcem (povídají si, je mu schopen odpustit menší věci, hlavní je škola). Dál hraje fotbal, ale chce jej mít jen pro radost.
- Po dokončení učňáku plánuje pobyt u dědy v zahraničí, chce vydělat peníze a vrátit se domů. Na prázdniny má plán – měsíc brigáda a potom čundr s kamarády – rodiče souhlasí. Dohodnuto další setkání před prázdninami.

12. SEZENÍ PO PĚTI TÝDNECH – PŘED KONCEM ŠKOLNÍHO ROKU

- Otec se dostavuje bez syna, až na drobnosti (problémy s měsíčním kapesným, Lukáš si nedokáže rozplánovat útratu) je vše v pořádku. Do školy dochází, dále potřebuje kontrolu. Otce motivuji, aby mu v jiných oblastech popustil uzdu. Dohodnuto, že v případě potřeby se po prázdninách opět objednájí (po roce se otec zastaví na „návštěvu“, sdílí radost z úspěšné změny vztahu se synem).
- *Jaké principy psychoterapeutické změny jste v příběhu zaznamenali?*
- *Co z popsaného procesu terapie vás inspiruje k další diskusi?*

LITERATURA

Cornell, A. W. (2015). *Síla Fokusingu*. Praha: Portál.

Cosa, M. (2006). *Rebels with a cause : working with adolescents using action techniques*. London, Philadelphia: Jessica Kingsley Pub.

Geldard, K., Geldard, D. (2008). *Dětská psychoterapie a poradenství*. Praha: Portál.

Germer, C. K., Siegel, R. D., Fulton, P. R. (Eds.). (2005). *Mindfulness and Psychotherapy*. New York, London: The Guilford Press.

Frýba, M. (1993). *Principy satiterapie*. Velká Bíteš: Ateliér satiterapie.

Frýba, M. (2008). *Psychologie zvládání života*. Boskovice: Albert.

Frýba, M. (2013). *Umění žít šťastně*. Boskovice, Albert.

Kabat-Zinn, J. (1990). *Full Catastrophe Living*. New York: Dell.

Pöethe, P. (2008). *Emoční poruchy v dětství a dospívání – psychoanalytický přístup*. Praha: Grada.

Vogt, B. (2013). *Tovil: Léčebný rituál jako psychoterapie*. Praha: Maitrea.